

M. F. H. 201 1949

Suap. 29/1-49

Muinaistieteellinen Toimikunta
Historiallinen osasto.

Kertomus Suomenlinnan Kustaanmiekan ja Susisaaren linnakkeiden muureissa, rakennuksissa y.m. suoritetuista korjaus- y.m töistä.

Työt aloitettiin 12/I - 48, jolloin ryhdyttiin purkamaan Kustaanmiekalla Kuninkaanportin luokse vuonna 1924 rakennetun laiturin harmaakivisiä sivumuureja. Purettu laiturimuurin kivet ajettiin Susisaarella olevan varastoliiterin luokse.

Carpelanin kasarmilta Lantinghausenin linnakkeen päälle johtaneen puusillan jätteet purettiin pois. Helsingin kaupungin Suomenlinnassa työssä olevat työmiehet olivat käyttäneet tarveaineikseen ja polttopuikseen sillan kansälankut sekä suurimman osan sillan tuki- ja kannatusparruista.

Helmikuun 6 päivänä olivat arkkitehti Elias Paalanen ja maist. O. Hellström tarkastamassa tehtyjä purkamistöitä. Tällöin myös sovittiin kahden sementistä valetun Zanderin linnakkeen päällä oleen ilmatorjuntatykin alustan pois räjäyttämistä. Saman linnakkeen päällä oleva kolmas, viime sotaa varten rakennettu tykinalusta päätettiin jättää muistoksi tuleville sukupolville.

Helmikuun 19 ja 24 p:nä kuljetettiin Kansallismuseosta kuorma-autolla Armfeltin kokoelmia Carpelanin kasarmiin.

Tykinalustojen räjäyttäminen aloitettiin 25/2. Koska tarvittavia räjäytysaineita ei ollut työtä varten, niin lainattiin niitä Helsingin kaupungilta työn jouduttamiseksi. Laina maksettiin myöhemmin takaisin, kun työpaikalle oli saatu ostolupa räjähdysaineille.

26/2 - 2/3 välisenä aikana ajettiin kuorma-autolla jäitse hiekkaa Kustaanmiekalle kesällä suoritettavia korjaustöitä varten. Saman aikaisesti räjäytettiin tykinalustoja ja Rakennushallinnon I rakennuspiirin toimesta aloitettiin suorittaa linnake Carpelanin korjauksia.

8/3 oli allekirjoittanut arkkitehtien A. Rankan ja Elias

Paalasen sekä rakm. Jopilan ja työnj. Jokisaloon kanssa neuvottelemassa Carpelanin kasarmin korjaustöistä. Tällöin päätettiin ensimmäiseksi suorittaa sisäkorjaukset ja eräitä muita 200 vuotisen näyttelyn johdosta välttämättömiä töitä. Rakennukseen sota-aikana rakennetun valonheitintornin purkaminen ja sen yhteydessä suoritettavat työt päätettiin jättää tärkeysjärjestyksessä viimeiseksi.

10/3 olivat maalarimestari Paavo Kaires, herrat Jopila ja Jokisalo sekä allekirjoittanut tarkastamassa töiden suoritusta Carpelanissa. Tällöin sovittiin myös niistä tavoista joilla maalaukset oli suoritettava. Samalla neuvoteltiin painuneen lattiaosan nostamisesta ja tukemisesta. Herrat Jopila ja Jokisalo olivat sitä mieltä, että lattiaosa olisi tuettava alakerroksen huoneisiin asetettavilla tukiparruilla ja pystypylväillä. Allekirjoittanut esitti omana mielipiteenään sen, että tukemistyö olisi tehtävä siten, että lattiavuoliaisten sivuille asetettaisiin sivutuet n.k. "armaus" menetelmää käyttäen. Seinien lähellä olevat lahot vuoliaisten päät ehdotti allekirjoittanut korjattavaksi siten, että lahot kohdat veistetään pois ja tukeminen suoritettaisiin vuoliaisten sivuihin kiinnitetyillä lankuilla. Näistä asioista ei kuitenkaan tehty lopullista päätöstä. Tykkialustojen räjäyttämistyötä jatkettiin edelleen.

15/3 mennessä oli Zanderin päällä olevat kahden tykin alustat räjäytetyt. Tällöin aloitettiin myös saman linnakkeen rintavarustukseen aukaista Harmajan majakan suuntaan antavia entisiä tykkien ampuma-aukkoja.

23/3 mennessä oli linnake Zanderin rintavarustukseen aukaistu kaksi ampuma-aukkoa ja kolmannen aukaiseminen oli työn alla. Ilmatorjuntatykkien alustoista kertyneet jätteet oli myös ajettu pois. Allekirjoittaneen saaman määräyksen mukaan tuli myös kolmannen ilmatorjuntatykkinalusta räjäytettäväksi, vastoin aikaisempaa päätöstä. Carpelanissa oli painuneen lattian tuentatyö suoritettu alakertaan asetuilla tukipuilla. Allekirjoittanut ilmoitti tuentatyön suorittamismenetelmää vastaan eriävän mielipiteensä.

30/3 mennessä oli linnake Zanderin päällä oleva kolmas ampuma-aukko saatu kuntoon. Samanaikaisesti sovittiin herrojen Jopilan, Jokisaloon ja Kareksen kanssa eräiden puu- ja maalaustöiden suorittamisesta Carpelanin kasarmissa.

2/4 sovin työmiesten kanssa kolmannen räjäytettävän tykinalusta alla olevan holvin räjäytystyön aikaisesta tukemisesta ja eräistä muista työhön yleensä liittyvistä seikoista.

6 - 8/4 mennessä oli edellämäinittu holvi tuettu tukevilla parriulla. Aloitettiin tykintukialustan räjäyttäminen. Carpelanin kasarmissa päätettiin peittää puuluukulla se porras joka vie näyttelyhuoneesta suoraan alempaan kerrokseen. Samalla sovittiin keskiportaan alle tehtävän käymälän rappauksesta, ilmanvaihtotorven tekemisestä ja valiseinästä. Edelleen sovittiin Carpelanin kasarmin itäisellä puolella olevan rakennuslisäyksen purkamisesta.

9/4 olivat teknikko Rautavaara, maisteri O. Hellström ja allekirjoittanut sopimassa sähkötöistä ja valopisteiden asettelusta. Samalla sovittiin maalarien kanssa huoneiden y.m. värisävyistä. Samana päivänä muutettiin Suomenlinnan 200 vuotisnäyttelyä varten varatuista huoneista Armfeltin kokoelmia saman rakennuksen vartiötupaan. Muuton suorittivat Riikonen, Martin, Kuittinen ja Salo.

12/4 - 19/4 välisenä aikana puhdistettiin linnake Zanderin päällystää ja korjattiin päällystämiskivilaatoitusta sekä ajettiin maata pois linnakkeen päältä. Viimemainittuna päivänä aloitettiin konehöylätä Carpelanin näyttelyhuoneiden lattioita.

21/4 sovittiin arkkitehti Paalasen, rakm. Jopilan ja työnjohtaja Jokisaloon kanssa lattiain tervauksesta, lipputangon paikasta ja lipputangon pystyttämisen suorittamisesta.

28/4 sovittiin maisteri O. Hellströmmiin kanssa lipputangon pohjakuopan porauksesta urakalla hintaan 10.000:--. Hokanen y.m. ottivat työn suorittaakseen. Aikaisemmin sovitusta paikasta oli lipputangon paikka muutettu maist. Pettersson'in määräyksestä paikkaan mistä kallista piti poistaa. Oksan y.m. automiehet pyysivät saada ajaa maata

ylitöinä vedoten siihen, että Helsingin kaupungin ajomiehetkin saavat siten samaa maanajoa. Pyyntöön en kuitenkaan katsonut voivani suostua koska ajo siten olisi tullut maksamaan kaksikertaa enemmän kuin tavallina päivääjona. Samalla selitin etten tunne sopimuksia minkä perusteella ylityöajoja suoritetaan.

30/4 sovittiin arkkitehti Välikankaan kanssa lipputangon pystyttämistä y.m. siihen liittyviä asioita.

3/5 oli allekirjoittanut herrojen Jopilan ja Jokisaloon kanssa tarkastamassa Carpelanin näyttelyhuoneiden lattiat tervauksia. Tarkastuksessa todettiin tervaukset huomattavasti vaaleammiksi kuin mitä oli aikaisemmin sovittu. Hokkanen y.m. olivat ottaneet urakalla tehdäkseen lipputangon pohjan sementtityöt.

Ajalla 5/5 - 15/5 tapahtui työskentely yleensä lipputangon pystyttämiseksi, näyttelyn ja 200 vuotisjuhlien järjestelyn avustuksessa.

18/5 - 9/6 välisenä aikana korjattiin linnake Zanderin muurien ulkosivustoja ja uusittiin ritavarustuksen reunalistakiviä.

25/5 Kävivät arkkitehti E. Paalanen, maist. O. Hellström, joht. Havulinna, allekirjoittanut y.m. Särkässä tarkastamassa muurien kuntoa. Tarkastuksesta lupasi arkkitehti Elias Paalanen jättää lähemmän selostuksen. Särkän vesikattojen kunnosta ilmoitti allekirjoittanut puhelimitse piirirakennusmestari Lauri Päreluodolle.

28/5 oli allekirjoittanut herrojen Jopilan, Jokisaloon ja Kareksen kanssa tarkastamassa maalauksia ja samalla sopimassa valaistuslaitteista.

1/6 olivat arkkitehti Paalanen, maist. Hellström, herrat Jopila, Jokisalo, Kaires ja allekirjoittanut tarkastamassa maalauksia, jolloin erikoisesti huomio kohdistui ulkoseinien väritykseen. Tällöin oli esillä muutamia värimalleja.

Ajalla 11/6 - ¹⁹/~~21~~6 korjattiin Kustaanmiekalla, alueella (51), jossa on taulu "Bogå och Sibö j.n.e.", sortunut muurin sivusta listakiviin. Samanaikaisesti tehtiin Artamolle käymälä.

Ajalla 21/6 - 29/6 korjattiin asukaiden puutarhassa kastelu-

vesikaivon kiveystä ja tehtiin saman kaivon päälle piirusta ja lan-
kuista uusi kansitusrakennelma. Korjattiin puutarhan ympärysaitaa,
portteja y.m.

Heinäkuun aikana poistettiin ~~poistettiin~~ Artamon asunnon lou-
na olevan Ruotsin vallan aikaisen linnake Kyhlenbergin pihanpuolei-
sen muurin edestä venäläisten rakentama muuriosa. Samalla korjattiin
näin esiin saatu Ruotsinvallan aikainen muuri ja asetettiin muurin
yläreunaan kivilistat. Listakiviä asetettiin myöskin läheisyydessä
vastapäätä Carpelania olevan muurin yläkulmaan.

3/8 oli allekirjoittanut arkkitehti Paalasen ja maist. Hells-
tröm'in mukana tarkastamassa suoritettuja töitä. Tällöin parhaillaan
korjattiin Kustaanmiekalla salmen puoleisen ulkomuurin sitä osaa joka
on Harmajan majakan puolella. Tästä muurista korjattiin sen yläosaa
välilistan yläpuolelta.

6/8 Maisteri O. Hellström, työmies Hokkanen ja allekirjoit-
tanut kävivät Särkässä, jossa neuvoteltiin siellä olevien muurien kor-
jauksesta kuluvan kesän aikana. Asiasta ei tehty mitään päätöstä,
vaan jätettiin korjausten suorittaminen riippumaan siitä, saadaanko
jokin laiva kuljettamaan sinne hiekkaa, ja saadaanko työtä varten
sementtiä ja hienokalkkia.

10/8 - 16/8 välisenä aikana korjattiin Kustaanmiekalla vasta-
päätä Delvigiä olevan Kyhlenbeckin ulkovarustuksen sisämuureja, jol-
loin sementin ja kalkin puutteen vuoksi tehtiin n.s. kylmää muuria.

12/8 tuli hiekkajaala Suomenlinnaan. Jaalassa oli tilatun 50
- 60 m³. sijasta 107 m³.. Lastia oli alettu purkaa jo ennen kuin
sain tiedon siitä miten paljon suunnilleen hiekkaa oli. Arkkitehti
Paalanen ja allekirjoittanut kävivät neuvottelemassa siitä, otetaanko
koko hiekka määrä ja että olisivat samalla jaalalla vieneet Särkkään
sillä tarvittavan hiekkamäärän. Koska totesimme, että hiekka on jok-
seenkin hyvää muurien korjauksiin, niin päätimme ottaa koko määrän.
Särkkään eivät laivamiehet suostuneet edes kohtuullisesta maksusta
viemään hiekkaa, sillä he väittivät, etteivät voi päästä Särkkään

syvässä kulkevalla laivallaan. Muurienkorjauksessa olevat miehet olivat mukana purkamassa ja mittaamassa vastaanotettavaa hiekkaa.

17/8 - 21/8 välisenä aikana tehtiin indententin asunnon taakse entisen hiekkapaikan ympärille lankkuaita hiekan leviämisen estämiseksi. Ajettiin laivarannasta tähän varastoon hiekkaa. Helsingin rannasta kuljetettiin 40 säkkiä sementtiä ja 50 säkkiä kalkkia Susisaarella olevaan varastoliiteriin. Vastaanotetun kalkin todettiin olevan kovin huonoa.

23/8 - 3/9 välisenä aikana korjattiin Kuninkaanportista vasemmalla olevan ritavarustuksen sisäsivuja.

Muurien korjaustyöt olivat pysähdyksissä 4/10 - 6/11 välisen ajan, miesten ollessa työssä Kuusiston ja Loviisan raunioilla.

4/10 - 9/10 välisenä aikana muutettiin Carpelanissa Armfeltin kokoelmia takaisin niihin huoneisiin, mistä ne oli Suomenlinnan 200 vuotisnäyttelyn johdosta siirretty pois.

Ajalla 8/11 - 12/12 korjattiin linnake Ärassa ikkunain sivuja holveja ja alalaattoja. Laiturilla ollut loppu hiekkamäärä ajettiin varastoon Susisaarella olevan varastoliiterin luokse. Järjestettiin Susisaarella olevaa varastoliiteriä. Purettiin linnake Ärassa Nauhataloa vastapäätä ja putoamaisillaan olevat ikkuna-aukkoa ympäröivät muuriosat. Näiden muuriosien korjaus siirtyikin kevääseen myöhäisen vuodenajan ja määrärahojen loppumisen johdosta.

Sähköpajaan asetettiin väliaikainen lämmityskamiina.

11/11 Arkkitehti Elias Paalasen ja maisteri O. Hellströmin kanssa oli allekirjoittanut läsnä siinä tilaisuudessa, jossa piti ottaa Sähköpajarakennus Kansallismuseolle vastaan. Sähköpajan puolesta oli myöskin edustaja saapuvilla. Sähköpaja oli kuitenkin vielä suurelta osaltaan lauta- ja muunrojun vallassa, joten luovutusta ei vielä suoritettu. Tarkastustilaisuudessa kiinnitettiin vastaanottajien taholta erikoista huomiota siihen, että lämpöjohtoissa oli vesi päällä, vaikka oli tällöin ja oli jo aikaisemminkin ollut muutamia pakkasasteita ja laitos oli kylmillään. Maisteri O.

Hellström ja vahtimestari Aunio ottivatkin tehtäväkseen ilmoittaa asiasta laitokselle, jonka hoidossa rakennus vielä oli. Myöhemmin selvisikin, että rakennuksessa oli muutamia radiaattoreita jo jääty-
misen vuoksi särkynyt.

20/11 oli allekirjoittanut herrojen Jokisaloon, maalarimestari Luodon ja maist. Hellströmmän mukana suunnittelemassa Sähköpajassa mahdollisesti vielä suoritettavista maalauksista. Maalauksiin ei an-
netuista lupauksista huolimatta kuitenkaan riittänyt varoja. Samalla tarkastettiin ja merkittiin muistiin yleensä vuonna 1949 suoritetta-
via välttämättömiä korjaustöitä eli n.s. vuosikorjauksia.

Herra Lindqvist oli pyytänyt tarkastamaan huoneistoa, johon hänen pitäisi muuttaa. Tällöin todettiin, että herra Lindqvist oli huoneistossa jo oma-aloitteisesti ryhtynyt repimään seinistä paperei-
ta ja purkamaan erästä puista väliseinää. Rakennushallinnon edustaja ilmoittikin, että asiasta on paras tehdä erillinen anomus, sillä hän katsoi asian sen luontoiseksi, ettei se kuulu varsinaisiin vuosikor-
jauksiin.

Luettelo Suomenlinnaan jääneistä työkaluista ja aineista:

Sementtiä	9 pap.säkkiä
Kalkkia	29 " -"
Rautakankia	3 kpl
Lapioita	4 "
Ruukilapioita	2 "
Ämpäriä	4 "
Muurarin-kauhoja	2 "
Saumarautoja	2 "
Leka	1 "
Meisseli	1 "
Vinssi	1 "
Talja 1500 kg.	1 "
Vesipönttö	1 "
Ruukipaljuja	2 "
Köysiä	2 "
Betongimylly, käsikäyttöinen	1 "
Piiruja	14 "
Lankkuja	26 "
Koolinkia	6 "
Lautoja	25 "
Hiekkaa	noin 75 - 85 m ³ .

josta olivat lainanneet Delvigin kahvilan rakentajille noin 22 m³.

Helsingissä tammikuulla 1949.

O. E. Lindqvist